

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 93. ANULU XIII.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Sabiu, in 25 Nov. (7 Dec) 1865.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Cuventarea Escelentiei Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a,

tinuta in a III. siedintia dietala, din 20 Novembre 1865.

Inaltu Presidiu dietalu!

Eu cu predilectiunea cea mai mare, amu venitu in acesta adunare dietala, caci convinsu sum, cumca numai adunarea acest'a dietala mi da mie terenulu celu legalu de a-mi descoperi convingerile mele politice. Asiu fi unu barbatu, carele nu studiéza lumea, nu studiéza cele ce s'a intemplat si se intempla in lume, candu m'asiu mirá, ca c. disparitate de pá-reri se va aretá in convingerile deosebitulu oratori din adunarea acest'a dietala. Disparitatea acest'a de convingeri politice nici de-cumu nu micioréza predilectiunea mea pentru de a-mi descoperi parerile mele politice pe terenulu acest'a unicu legalu alu dietei. Disparitatea acest'a de convingeri politice deosebite, precum mi se pare, provine de acolo, ca dupa convingerea mea nu avemu un'a condica de dreptulu publicu, carea sa normeze si sa reguleze convingerile nostre politice, pentruca unii vréu sa dica: ca condic'a de dreptulu publicu sa estinde (strigári: halljuk) numai pâna la legile anului 1848; alti iaras, între cari me conumeru si eu, vréu sa dica: ca condic'a nostra de dreptulu publicu se culmineza in articolulu antáiu de lege alu anului 1863/4 (ho! ho! halljuk.)

Prelanga tote acestea eu dicu, ca nu este tempu pentru lupte politice, nu e tempu de a trage line'a caracteristica între aristocratia si democratia, între conservatismu si liberalismu, pentruca principiulu constitutional de egala indreptatire este asigurat prin devenirea natiunilor la cunoscentia despre valórea loru in societatea de stat, si despre dreptulu, ce le compete loru.

Durabilitatea principiulu acestui'a constitutionalu de egala indreptatire sta mai pre susu de ori ce partide singuratiche, pentruca vocea patriei este, ca precum natur'a sustine genulu omenescu dupa un'a si aceiasi lege, intocm'a si patri'a va sa sustina impopulatiunea sea dupa un'a si aceiasi lege, prin urmare vocea patriei este infratirea natiunilor, vocea Domnitorului si regelui nostru este pacificarea natiunilor, si demandarea dilei este intempinarea aristocratiei cu democrati'a, si sarutarea conservatismulu cu liberalismulu, séu cu alte cuvinte: intempinarea milei cu adeverulu si sarutarea dreptatei cu pacea.

De-si vocile acestea pâna astadi inca nu s'a prefacutu in trupa si fapte reale, totusi nici decum nu me indoiescu, ca proni'a aceea, care ne-au apropiatu pre noi intr'atát'a, câtu suntemu intr'adeveru aci unii de alti apropiati— caci dieu fórte departe amu fostu unii de alti, aceiasi pronia nu se va odichni pâna atunci, pâna candu de totu si in tote nu ne va apropia unii de alti, cá astfelu pe bas'a unui constitutionalismu de egala indreptatire, si pe bas'a unei condice de dreptulu publicu sa representámu aram sociorum, sedem ab universo populo concessam uni ordini.

Din convigerile acestea ale mele urméza, ca unificarea convingerilor nostre politice intr'o condica de dreptulu publicu este demandatiunea cea mai suprema. Diet'a acest'a, precum vedemu, este conchiamata pe bas'a legi electorale din anulu 1791 si cu unu adausu langa ea, ce s'a octroatu. Eu o dieta astadi astfelu conchiamata nu o potu tineá de capace pentru tractarea vre-unui obiectu, si pentru aducerea de concluse cu valóre de dreptu, prin urmare sum silitu a dice, ca eu dupa firea institutiunilor constitutionale, care inca au forme lor precise, nu potu sa me lasu de a-mi dá parerea mea in obiectulu dilei, pentruca prelanga astfelu de impregiurári, care ni le da diet'a acest'a compusa dupa legile anului 1791 si cu adausele acelea aru trage dupa sine ilegalitatea convingerilor mele,— insa eu trebuie sa me ferescu de asiá ce-va.

Diet'a acest'a nu e capace a unifica convingerile nostre politice, cá sa ne unimu intr'o condica de dreptu publicu; dar si de altmintrea legea electorala din 1791 este pentru mine de reminiscentia jalnica, caci este eflusulu unei institutiuni, care fiindu basata pe sistem'a politico-natiunala a celoru trei natiuni de mai nainte recepte, nu recunósce natiunea romana de egala indreptatita cu ele, si nu recunósce natiunei române dreptulu de a fi factoru alu constitutiunei tieri.

Astfelu e inaltu presidiu si adausulu acel'a din rescriptulu convocatoriu din 1 Septembrie a anului acestui'a. In adausulu acel'a se dice: cumca si membrii acelu clase de poporu, care pâna acum n'a fostu indreptatite, deca platescu 8 f. dare directa, suntu suscepti între cei alegatori. Ori voin luá eu acestu adausu in intiesulu literale, ori in intiesulu celu din launtru alu acestui actu, nu potu trage alta cosecintia de acolo fára acest'a, cumca si adausulu acel'a sustine si astadi sistem'a politico-natiunala a acelu trei natiuni de mai nainte recepte, si pe natiunea romana si astadi o degradéza la un'a clasa de poporu!

Asiu puté eu aduce inainte mai multe momente pentru de a documentá pe largu, cumca diet'a acest'a nu e capace a aduce vre-unu conclusu cu valóre de dreptu, dara nu voin sa abusezu cu rabadarea inaltulu Presidiu, si asiá me tiermurescu numai intr'aceea, a face cunoscutu, cumca mi iau si eu voia a face o motiune in urmatórele: (halljuk).

„Inalt'a dieta sa binevoiasca a votá cátra Tronu un'a adresa preamilita cu rugarea, cá Maiestatea Sea c. r. apostolica sa se indure,

1) a sanctioná legea electorala prelucrata constitutionalmente prin diet'a anului 1863 si 1864 la propunerea regéscu, (sgomotu, halljuk!) si asternuta spre preainalta sanctionare;

2) a conchiamá apoi pe bas'a acestei legi electorale diet'a spre pertractarea propusetiunei regesci privitóre la revisiunea articolulu antáiu de lege din 1848. despre uniunea Ardealulu cu Ungari'a. (sgomotu, halljuk!)

Mi iau voia a rugá mai departe pe Inalt'a casa, cá sa binevoiasca a spriginí motiunea mea, spre acelu scopu, cá sa potemu avé o dieta constitutionalu legalu. (tacere profunda in sala.)

Dela diet'a transilvana.

C l u s i u Sambata in 20 Noemvre. Domnule Redactoru! Amu sa te incunoscintiezu despre cele intemplate la dieta in decursulu acestei septemáni si adeca:

Marti in 16 Noemvre au fostu conferintia privata dietala, cu scopu de a se vedé care suntu párerile membriloru dietali, si încátu aru fi cu potintia sa se apropia unele de altele, cá sa se póta in fine ajunge odata la o parere. La acest'a conferintia privata au lúatu parte deputatii toturoru patru natiuniloru. Cei d'antáiu oratori au fostu din membrii conferintiei de natiunalitate magiara si secuia trei la numeru, cari dupa cuventári lungi si pline de pleonasmu si repetitiuni, si-au descoperitu convingerile intr'acolo, ca diet'a sa descopere intr'o adresa asternuta Maiestáti Sei multiamirea dietei, pentru ca i s'a datu ocaziune sa-si manifesteze convingerile sele in privint'a uniunei, care mergu intr'acolo, ca ei recunosc legalitatea legi despre uniunea cu Ungari'a si se róga, cá Maiestatea Sea sa se indure a conchiamá Ardelulu la diet'a din Pest'a, unica care este chiamata a revedé legea uniunei. Oratorii acesti'a incredint'i pre Románi si pre Sasi, ca ei la Pest'a voru conlucrá bucurosu, cá sa se respecte dreptele pretensiuni ale Romániloru si Sasiloru si sa se incuviintieze pe cátu numai voru iertá interesele patriei. — Alu patrúlea oratoru au fostu Mitropolitulu Baronulu Siagun'a, carele precum se vede din insasi cuventarea lui (vedi „Kol. Közl.“ nr. 141 si „Tel. Rom.“ nr. 92 Red.) au pasitu cu o desteritate rara pre terenulu parlamentariu, ce au adusu la uimire pe partea contraria; caci vedeai pe

membrii părții acestei'a, cotindu-se și întrebându-se deca l'au întielesu, și earasi vedeai dându din umeri și dicendu; nu l'amu întielesu, dară amu vedintu ca au vorbitu frumosu și cu maiestria și alte mai multe de felulu acest'a. — In fine presied. Conferintiei provocandu și pe Sasi sa-si descopere parerile loru, dep. Ranicher au respunsu, ca ei inca nu si-au prefriptu punctulu loru de manecare, din care cauza cere dilatiune cu aceea, ca indata ce voru fi gat'a cu formularea votulu loru, voru face cunoscutu presidiulu, și asiá se va puté continuá conferintia privata dietala, unde sa-si póta descoperi parerile loru cá deputati sasasci. Cu acést'a s'a finitu cea dintáiu siedintia a conferintieloru private dietale.

A dóu'a s'a tinutu Vineri in 19 Noemvre, unde Rannicher și Maager au datu espressione parerei deputatiloru in cuventári lungi, ca ei voru sa intre la revisiunea articolulu de lege despre uniune, cáci ei uniunea nu o privescu de fapta complinita. Din contra dep. sas. dela Brasiovu Bömches s'a descoperitu, ca densulu recunosce uniunea Ardélului cu Ungari'a de fapta complinita si dorece cá diet'a dela Pest'a sa incuviintieze asigurarea drepturiloru natiunei sasesci, a universitatiei, a alegerei de comes și a integritatiei pamentulu sasescu. Se întielege de sine, ca Ungurii pre cátu au primitu de cu placere și vivate entusiastice votulu lui Boemches pre atátu de cu neplacere au ascultat descoperirile lui Rannicher și Maager. Ce este mai multu: prof. Doj'a au făcutu atentu pe Rannicher, pentru unele espressioni, cari dupa parerea lui potu sa aduca asupr'a lui Rannicher o pedépsa, pentru ca nu apera interesele natiunei magiare, care lucru dupa legile despre uniunea celoru trei natiuni recepte este detoriu. Rannicher in sa nu au venitu nici de cum in confusiune, ci au respinsu cu barbátia vorbele lui Doj'a, ceea ce se va vedé din cuventarea lui mai bine, carea o si recomandu atentiei „T. R.“ Mai vorbindu și altii din partea Unguriloru s'a inchisu si conferintia acést'a ultima.

Astadi Sábata in 20 Noemvre au fostu a 3-a siedintia dietala; objectulu dietei au fostu rescriptulu regescu despre revisiunea articolulu l. de lege din an. 1848 despre uniunea Ardélului cu Ungari'a.

Dintre multii oratori inscriși au vorbitu numai 12 si adeca in ordinea urmatóre: Zeicu ablegatulu Comitatu Clusiuului, — Metropolitulu Bar. de Siagun'a, — Hosszu ableg. com. Clusiuului, — Rannicher abl. Sabiuului, — Boemches abl. Brasiovuului, — Vechteru abl. Brasiovuului, — Lészai alu Orastiei, — Brennerberg, — Dr. Ratiu alu Mercurei, — Cont. Betlenu Farkas din Cetate de Balta, — Gull dela Sighisiór'a și Ladislau Tisza din com. Turdei.

Celu dintáiu oratoriu unguru, Zeicu, dupa o cuventare lunga au făcutu motiune pentru o adresa cátra Maiestate spre a renduí conchiamarea Ardélului la diet'a dela Pest'a, cáci legea uniunei este o lege, ce posedé tóte criteriurile unei legi obligatóre. Acést'a s'a primitu, se întielege de sine, de cátra membrii de natiunalitate magiario-secuia cu aclamatiuni.

Alu doile oratoru au fostu Metropolitulu Baronu de Siagun'a. Cuventarea acestui'a, care fú rostita in limb'a romána, ti o alaturu aici dupa stenografla; pâna va poté fi in sa publicata trebuie sa amintescu pentru informare publiculu fóiei DTale, ca oratorulu de astadata nu au seceratu „éljenuri“ ca in conferintia privata, ci hó hó și halljuk (sa audímu.) Erá unu aspectu frumosu și interesantu de a face studii psihologice sub decursulu acestei cuventári. Vedeai adeca pe fetiele membriloru dietei, Unguri și Secui, o seriositate de unu aeru apasatoriu, și in adveru era pentru ce, cáci cuvintele oratorulu cadeau cá nisce petri grele pe animile loru; nu aveau in sa incatráu, l'au ascultat cu atentie pâna in sfársitu. Esce-lenti'a Sea oratorulu au făcutu in fine o motiune, carea au tresaritu pre fórté multi. Motiunea se vede din finea cuventárei. *)

Alu treilea oratoru fú Ios. Hosszu románu, carele vorbindu unguresce, cá sa fia întielesu, au sprijinitu motiunea lui Zeicu cu aceea, ca elu crede tare ca diet'a dela Pest'a va multiamí pretensiunile natiunei románe.

Alu patrulea fú Rannicher cu o cuventare fórté memorabila, carea ici coela au produsu sensatiuni neplacute in Unguri și Secui, asiá inéátu oratorulu au fostu silitu a asceptá cu continuarea cuventárei sele, pâna s'a demolitu spiritele in urm'a admonitiuniloru din partea presidiulu. Cuventarea lui Rannicher este plina de citatiuni istorice privitóre la cestiunea uniunei, din care cauza mi permitu a atrage atentieuna on. redactiuni și asupr'a acestei'a.

Urmá dupa aceea Boemches, carele au repetitu cele ce au dísu și in conferintia privata si adeca: ca uniunea o privescu de fapta complinita si ascepta dela diet'a din Pest'a

garantia pentru remanerea in intregime a drepturiloru esceptionali ale natiunei sasesci. Dupa acest'a au vorbitu Vechteru totu in întielesulu tovarésulu seu.

Lészai din Orestia au cerutu, cá sa se faca destulu si asceptáriloru Romániloru.

Brennerberg cunoscutu dela diet'a din Sabiu, pe carea o au fostu parasitu, au vorbitu de o potriua cu Boemches.

Ací au urmatu Dr. Ratiu bravulu Románu, carele tinu o cuventare de totu nimerita si pre carea inca o a-siu recomená spre publicare in intregulu ei cuprinsu. Densulu in cele din urma au spriginitu motiunea Metropolitulu Siagun'a.

In urma luá cuventulu contele Betlenu Farkas, carele se nevoiea a combate pe Metropolitulu Siagun'a, pe Rannicher și pe Dr. Ratiu, dupa parerea nóstra nu au dísu nimic'a, de-si din partea conatiunaliloru sei au seceratu aclamatiuni de éljenuri destule.

Alu unspradiecele oratoru fú Gull din Sighisiór'a carele au spriginitu pe Rannicher cu o insufletire, care in diferite renduri l'au trasu in unele espressioni si espectoratiuni sanguinice, care au produsu in taber'a magiara unele strigári de neplacere si osendire.

Celu din urma oratoru fú Tisz'a dela Turd'a, carele precum se póte presupune inca se nevoiea a refránga pe oratorii Románi și Sasi. Insa trebuie sa marturisimu ca cuventarea densulu nu au fostu ne placuta, pentru ca oratorulu au documentatu o modestia laudavera pe sceniulu parlamentariu.

Fiindu tempulu inaintatu peste dóue óre dupa amédi presidiulu s'a enunCIATU ca de óre ce mai suntu inca multi oratori inscriși, se va continuá desbaterea objectulu luni in 22 Noemvre la 10 óre înainte de amédi.

Programulu

pentru caletori'a Maiest. Sele la Bud'a-Pest'a 'lu publica „W. Ztg.“ in urmatórele:

M a r t i 12 Dec. 1865.: Plecarea din Vienn'a pe trenu separatu (pe trenulu de medianópte.)

In Marcheg primirea din partia Comandantelu tieei si a Taverniculu.

Dupa amédiadi la 2 óre sosirea la Pest'a

La statiunea din Pest'a primirea de cátra comandantele si reprezentantii cetátii.

Primirea reprezentantiloru cetátii Bud'a dupa ce va trece peste punte.

In palatiulu reg. in Bud'a primirea de cátra procerii tieei precum de cátra judecatoriele civile mai inalte apoi concomitarea pâna la pre'naltulu palatiu.

Te Deum in capel'a forteretiei.

La 5 óre prándiu, la care voru fi chiamate notabilitátile dtn cleru, militia, si mireni.

M e r c u r i 12 Dec. 1865.: Introducerea oficiolateloru preotiesci, civili si militari.

Dupa amédi la 4 óre prándiu.

J o i 14 Dec. 1865.: Inainte de amédia-di V e n i S a n c t e in capela.

La 11 óre deschiderea dietei.

Dupa amédia-di la 5 óre prándiu, la care voru fi chiamati magnati si ablegati.

V i n e r i 15 Dec. 1865.: Inainte de amédia-di audiintia publica.

Dupa amédia-di la 5 óre prándiu, chiamati magnati si ablegati.

S á m b a t a 16 Dec. 1865.: Inainte de amédia-di cercetarea instituteloru publice si a loculu de datu la semnu.

Dupa amédia-di la 5 óre prándiu, chiamati magnati si ablegati.

D o m i n e c a 17 Dec. 1865.: La amédia-di presentarea deputatiloru unulu câte unulu.

Dupa amédia-di la 5 óre prándiu, chiamati magnati si ablegati.

L u n i 18 Dec. 1865. Inainte de amédia-di audiintia. Dupa amédia-di la 5 óre prándiu chiamati magnati si ablegati.

M a r t i 19 Dec. 1865.: Inainte de amédia-di cercetarea unoru institute militari.

Dupa amédia-di caletori'a la Vienn'a.

Adausu la „adnecsaarea district. Naseudu la Bucovin'a.“

(Continuare si capetu din nr. dia urma.)

Tóte acestea au urmatu cu scirea si concesiuinea Inaltulu reg. Gubernu si alu Inclitulu Presidiu districtualu, dupa cum dovedescu acést'a documentele autograte respective, aflátóre la predisele Inalte locuri.

Totu in adunarea din 19 Apriliu 1864. s'au provedintu

umilitu subscriisii 4 deputati, dimpreuna cu Rv. D. Prepositu Macedonu Popu prin reprezentantii comunali, cu plenipotentia necesaria, care ne-a prescristu expresiv numai predarea petitiunii desumemorate la Maiestatea Sea, si — conformu cuprinsului petitiunii — informarea acelor'a organe dicasterice, care voru concilia si decide asupr'a acelei petitiuni.

Umilitu subscriisii au predatu acea petitiune in 5 Oct. 1865. la reprezentantele Maiestatei Sele archiducelui Ludovicu in audientia publica, — tiendu-se intru totu decursulu petrecrei loru in capital'a Monarchiei, stricte numai de prescrierile plenipotentiei memorate a mandantiloru sei.

Pentru informatiune mai lamurita, alaturamu aici // unu esemplaru alu numitei petitiuni, care s'a tiparitu in Vienn'a in mai multe esemplare.

Acest'a dara si nu altulu e decursulu lucrârilor deputatiunii, — stricte numai aperarea unei cause de proprietate, care au nisce urmâri triste care sgudue tôte interesele vitale a locuitorilor din Districtulu nostru, — si totusi vré Kolosvári Közlöny in nr. 118 din 7 Oct. 1865 a serie cu totulu altu ce-va, comunicandu publicului cetitoriu o corespundintia cu datulu „Naszodvidék October 3“, prin care se incrimena intrég'a inteligintia româna a districtului Naseudu in genere, si subscris'a deputatiune in specie: „ca nefiindu (inteliginti'a) indestulita cu starea presinta a lucrurilor de ôre ce sta numai din amploiat, cari si temu salariile cele mari, diurnele si alte sportule, — de 3 septemani tine conferintie neintreruptu si dupa dispute ostenitoare in urma a statoritu ca se astérna o petitiune la Maiestate, in carea ceru urmetórele:

a) Uniunea sa nu se faca, ci mai bine
b) Sa se incorpore districtulu Naseudului la Bucovin'a
c) Institutulu militariu de granitia sa se reinfintieze
d) Muntii revindicati sa se dé in posesiunea poporului.
Punctulu din urma l'au pusu in petitiune numai ca pre-textu sub care se póta scóte spesele de caletoria dela poporu, care fára atari indemnuri bucurosu nu si da banii la vatavii sei.

Deputatiunea carea sa duca acésta petitiune la Vienn'a sta din Maximu Lic'a, Floreanu Porcius, Buzdugu, Basilu Nascu, — Conducatoriu e Prepositulu din Gherl'a Macedonu Popu.

Deputatiunea au plecatu in 22 Septembrie a. c. cátra Vienn'a, dar pe furisiu unulu cáte unulu. Resultatulu acest'a este secretulu viitoriului.

Ce a mai pusu in petitiune afara de cele din susu, nu se scie, pentrucá tóta procedur'a asiá le-a fostu de secreta, cátu afara de cei mestecati, altii abia au potutu afia atátu cátu s'au aratatu mai susu.

Inclitu Presidiu districtualu!

O corespundintia de asiá natura si monstruositate, nu si póte avé granariulu séu feconditatea s'a fára numai in o anima corrupta si marsiava, care departe de totu ce e moralu si umanu, nu se sfiesce a se folosi de cele mai triviale si infernale scornituri, numai cá sa si ajunga scopulu spurcatu, de a nimici in opiniunea publica atátu pe subscriisii deputati, cátu si intrég'a inteligintia a acestui districtu, stigmatizându-ne in o fóia publica asiá de latita, cá insielatori ai statului si poporului, jafuitori ai acestuia, turburatori ai liniscei si salutei publice, vatematori de Maiestate si proditori de patria, — si tôte acestea acum'a, candu animele tuturor'a fibréza fatia cu regeneratiunea politica si candu Maiestatea Sea intinde mana la infratirea natiuniloru conlocuitoare din patria nostra.

Totu ce vine in opunere cu salutea publica, merita cele mai grele pedepse!

Fiindu dara subscriisii prin memorat'a corespundintia aruncati in predis'a pusetiune cá opunatori salutei publice, si atacati in onóre si in cele mai sfinte ale nóstre interese; — ne vedemu siliti, — provocati apoi prin scrisórea intregi inteligintie din districtu dto 22 Octombore 1865 si vedindu-ne in fine agrediatu pe totu pasiulu si de poporu, ca dóra noi amu trecut margenele misiunii nóstre si ne-amu abatutu dela plenipotenti'a data nóua, — spre liniscirea tuturor, atátu a mandantiloru nostri, cátu si a publicului din patria, — a ne rugá, cá Inclitu Presidiu districtuale sa binevoiésca a inaintá acésta a nóstra rugare la Inaltulu Gubernu regiu, de care umilitu ne rugamu cá sa se indure a denumi numai decátu o comisiune cercetátore asupr'a nóstra, cá sa investigeze atátu aici loco Naseudu cátu si la Vienn'a unde amu fostu in solie si anume la Inalt'a Sea Archiducele Ludovicu, la Escelenti'a Sea Cancelariului aulicu Comite de Haller, apoi pela referintii deosebitelor dicasterie dela Cancelari'a aulica transilvana la Ministrulu de statu, — ca ce amu facutu noi acolo, ce amu vorbitu, si de ce ne-amu ragatu, si ôre nu ne-amu abatutu dela misiunea nóstra precisata in plenipotenti'a mandantiloru nostri, — care sunaprecum s'au mai disu — numai si numai despre proprietátile nóstre. —

Adeverindu-se ca noi ne-amu abatutu dela calea prescri-sa numai cátu e negru sub unghia, si constatandu-se asertiunile corespundintelui din „Kol. Közl.“, atunci sa umblámu pedepsiti dupa tôte rigozitatea legiloru, la din contra in sa se traga in cercetare autorulu desu memoratei corespundintie dimpreuna cu redactorele foiei „Kol. Közl.“, carele a primitu fára de tóta reserv'a acelu articulu diavolescu, scrisu dupa cum afirma:

„de unu elég komoly levelezönk.“

Fiindu noi convinsi despre nevinovati'a nóstra, — nu aflámu cu cale a deminti memorat'a corespundintia din punctu in punctu, sperandu ca adeverulu se va constata pe calea cercetárei cerute.

Totusi nu potemu fára a nu aminti aici ca deputatiunea nu au plecatu in 22 Septembrie 1865 cátra Vienn'a pe afurisiu unulu cáte unulu dupa cum vré a sci numitulu corespundinte, fára toti 4 umilitu subscriisii deputati au plecatu din Naseudu in díu'a predisa tocma intr'amédia-di la $\frac{1}{2}$ 12 ôre in un'a si acea trasura in carea s'au suitu cu toti in uliti'a cea mare a Naseudului inaintea cuartirului condeputatului Florianu Porcius, comitati fiindu pâna la trasura atátu de inteligintia cátu si de o parte a poporului aflatoriu in Naseudu.

Neobrasnici'a corespundintelui lui „Kol. Közl.“ din nr. 118 este cu atát'a mai mare, cu cátu afirma sub d) ca s'au cerutu — de-si sub unu altu pretextu marsiavu:

„ca muntii revindicati sa se dé in posesiunea poporului,“ fára a scrie in sa ca acei'a se afla in posesiunea poporului inca dinainte de an. 1769 dupa cum se vede acést'a si din aculdat'a petitiune dto Naseudu 21 Maiu 1865 pag. 26.

Chiaru din aceste 2 puncte numai, se póte vedé reutatea si scopulu corespundintelui desu memoratu, precumu si a redactorelui publicatoriu, care au avutu de scopu numai si numai incriminarea nóstra in modulu aretatu.

Indicele unui asiá faptu nu se potu subsumá fára numai sub §§ 209 si 302 din C. P. avendu tôte cerintiele si criteriile crimenei de calumniare si a culpei pentru atitiare de dusmania in contr'a natiionalitatiloru patriei.

Ne rugamu dara inca odata cu tóta umilinti'a, ca ambii culpati ai acestor'a crimine, sa se traga in formala cercetare criminala, pentru crimenele pomenite, dechiarandu-ne solemniter, ca la din contra ne vomu plange in persóna inaintea tronului Maiestatei Sele, esprimandu-ne mai incolo, ca cu tragerea la dare de séma dupa legea de presa, séu cu o simpla revocare a desu pomenitei corespundintie in „Kol. Közl.“, nu póte fi destulu, si acést'a cu atátu mai vertosu, cu cátu redactorele numesce pe corespundinte de unu „elég komoly levelezönk“, si in locu de a apará o cauza justa precum e caus'a nóstra de proprietate, care merita atentiunea regimului si a publicului juridicu, — incriminéza pe subscriisii deputati, dimpreuna cu tóta inteliginti'a acestui districtu in modulu aretatu si de vendiatori ai patriei, cu tôte ca locuitorii acestui districtu in decursulu militarisárei loru din 1762—1851 au perdutu pe câmpulu batalieloru pentru tronul si patria preste 5000 fii, fára a fi fostu candu-va tradatori de Monarchu si de patria.

Naseudu in 23 Octombore 1865.

Porcius m. p. Basiliu Buzdug m. p. Maximu Lic'a m. p. Basilu Nascu m. p.

Dietele transilvane

se impartu dupa calea pe care se vede ca au pornitu in dóue categorii, unele care protestéza in contr'a manifestului din 20 Septembrie si altele cari votéza adresa de multiamita pentru acestu actu. Intre cele d'antáiu suntu acele unde prevaléza elementulu nemtiescu, intre cele din urma unde prevaléza elementulu slavicu. —

Sabiiu 24 Novembre. Eri s'a tinutu siedintia lunaria a Comitetului Asociatiunei. Ne fiindu vre-o cestiune mai importanta objectulu desbateriloru, ne marginim pre lângá publicarea protocolului in unulu din nrii viitori.

Sabiiu 22 Noemvre. Eri, dumineca se petrecura la etern'a odihna remasitiile junelui Basiliu Cionca ascultatoriu de pedagogia an. I. in Institutulu nostru archidiecesanu de aci. Fiai tierán'a usióra!

Din jurulu Brasiovului. Domnule Redactoru! Amu cetitu de repetite ori in pretiuitulu nostru jurnalulu „Telegrafulu Rom.“ precum si in alte jurnale române articoli, esiti din condeiele ómeniloru precopsiti si plini de zelu pentru inaintarea poporului nostru románu.

Amu amocutu tot'odata tendintiele si scopulu celu bunu si formosu pre carele-lu venéza acei barbati iubitori de inaintarea poporului si natiunei loru. Cunoscú si necesitateá cea mare de progresulu poporului nostru románu in toti ramii de sciintia. Simtiu in fine miseria in care jace poporul nostru in privinti'a culturei si a sciintieloru, si acést'a togmai in tempulu de fatia, candu tôte celelalte popóre si iau unu sboru in acestea, candu noi avem lips'a cea mai

mare, și cându grijea cea mai imperativă a noastră este de a căuta și noi mai cu seriozitate de ale noastre, totmai acum a dăci, partea cea mai mare a barbatilor nostri cari conducă pre popor, precum Preotii și Invatătorii, și dela cari așteptăm cu totu dreptulu că ei sa lucre în privința acestă cu tota seriozitate, nu urmăza asiă precum le impune datori'a lor.

Suntu și de aceia, cari sa silescu spre a-si implini datori'a lor, mai citescă jurnale sau alte cărți folositoare și dau în fine dovăda ca cunoscă destinulu omului pentru carele este în lume, dar apoi sunt și materialisti de aceia, cari nici ca visădiu de ande astea!

Pâna cându dar unii că acestă voru conduce poporul și nu se voru desceptă din retacirea lor, pâna atunci în zadaru voru buciună acei respectabili domni prin tôte foile publice, pentruca aceia, cari aru debui sa se intereseze de acelea și sa le citescă și esplice poporului seu, prea puțin se interesă (de ele), se ocupa de alte lucruri secundarie, iara de cea ce le este mai scumpu decâtu pânea de tôte dilele nici ca visăza.

Acestea suntu cauzele de poporul nostru nu înaintăza, seu înaintăza numai traganendu-se, în spiritulu tempului presinte; nu indiferentismulu poporului, ci indiferentismulu conducătorilor lui.

Pâna cându dar vomu mai suferi aceste calumnii asupră noastră și asupră poporului nostru? Pâna cându vomu mai suferi sa cada prejudiciile cele rele asupră poporului nostru din partea tuturor? Ore n'a sunatu încă oră a aceea și pentru noi, că sa ne spalăm de tôte acestea?

Eu cugetu ca dă, și ca datori'a ne chiama, că sa ne încordăm tôte poterile noastre atât materiale, cât și spirituale pentru de a ne potè implini datoriile noastre. Deci dar O. D. D. Preoti și Invatatori! Lasati tôte particularitățile o parte, căci acum este tempulu, apucativa barbată de interesele natiunei! lucrati pentru înaintarea acesteia, căci asiă veti folosi natiunei și va veti implini datori'a la care sunteti chiamati și alesi de Domnediū.

Unu Român.

Agarbitiu 18 Novembre 1865. Amu gânditu ca e drépta și neresturnăvera dis'a româna: de unde nu este focu, nu ese fumu, dara precum vedemu, nici o regula nu e fără abatere. În „K. Közlöny“ nr. 137. Corespundintele din Tord'a, r. l. descriindu alegerele deputatilor comitatensi între altele dîce: „Félre vezetések próbája itt sem hányzot, mint Also-Fejér megyében, a tévutra vezetni kívánok Egerbegyen eppén a felső-kérületi nemzetekbeliek által vétettek szoros feleletre cselekvényökért, s ha a magyarok közbe nem vetik magokat, egy egerbegyi t. esperes urat az Aranyos vizében megustzatnak“ adeca: corespundintele sa silescă a dovedî, ca cu ocasiunea alegerii deputatilor dietali, și aicea s'au făcutu agitatiuni, și în Agarbitiu, pentru asemenea desmantări, de cumv'a nu întrevenea Magiarii, pre unu Protopopu din Agarbitiu lu scaldă (lu facea sa innote) în ap'a Ariesiului.—

Fiindca în Agarbitiu nu este altu Protopopu, de aceea consecvediu, ca onoratulu publicu va deduce, ca eu asiū fi fostu acelu factoru acusat, și tulburatoriu.—

Iata ca focu nu au fostu și în tóra „K. K.“ lumulu au umplutu tôte vâile. Nu-pociu sci de unde au potutu scorni menționatulu corespundinte acea mârșiva minciuna, căci eu nici nu amu fostu în asemenea petrecanii confusiabile, nici nu amu auditu, pâna cându cetiu în „K. K.“ scornitur'a cea fatală, și intru tóta estensiunea sea neadeverată. Cu de acele ticalosii r. l. nu-si va seceră bravur'a patriotica, căci dreptatea e că lemnulu celu uscatu de-lu și arunca cine-vă în apa, îndata reesa desupră ape, aci merito se potè aplică dis'a lui Demophilu: Pueri indocti, literas, viri imperiti actiones confundunt.— Si pâna cându și va retrage r. l. flécurile cele nedrepte — la carei provocatu,— iata asiă sa dee ori cine crediamentu foilor magiare, și corespundintelu r. l. în fine i dăci sa-si tina înaintea ochiloru proverbulu latinu: Tria praecipue in omni vita habe, in animo prudentiam, in vultu verecundiam, in lingua silentium.

Simeonu Popu Moldovanu,

Prot. gr. or. Tract. Turdii cu locuini'a în Agarbitiu.

O r a d e a - m a r e. „Concordia“ are o depesă telegrafica de aci datata din 29/17 Noevre de urmatoriulu cuprinsu: **La Ceic'a:** s'a alesu Alexandru Romanu, prin achiamatiune. **Vertanu** n'au avutu voturi din popor. Căti-va nădragari Magiari cercau a face afiliari, cërta; portarēa poporului fū admirabile și plina de cuvenintia. Presiedintele comisiunei **Sugh o Lajos**, nu s'a portatu ca atare, ci ca adeveratulu conducatoriu de partita a lui Vertanu, n'a voitu sa e-dee nici credentiunale nici a se face votisare. Toti alegatorii au protestatu, ceru depunerea presiedintelui și comisiune noua. **Beiusiu:** Vasiu abdisē în favorea lui Pavelu, acestă totusi remase în minoritate, **Vegsö** fu alesu cu majoritate de 200 de voturi. **Tinc'a:** În tempulu votisarei batăi, păsira la mijloculu gendarmi, 3 ómeni din popor fura omoriti, alegerea sistata. **Alesdu:** Iosifu Romanu avu majoritate, **Gozmanu** n'au avutu voturi. Partit'a lui Zichy incepū a terorisa, atitiă batăi, navalira ostasi asupră partitei lui Romanu, care de frica se imprascia. **Zichy** prin mijlôce nelegali, corumpere și terorizare castigă majoritate.

Pest'a. „Presse“ are în unulu din nrii mai prospeti o corespundintia originala de aci, în care de nou se espune, cum cugeta ómenii despre complanarea, ce este de a se satori între ambe jumetătile imperiului. Modalitatea complanării aceste se cuprinde în 4 puncte și adeca mai antăiu se cere reintregirea părtilor adnese la corón'a santului Stefano; dupa aceea autonomi'a cu privire la afacerile speciale ale fia-cărei tieri din monarchia, sa remana nevatemata; afara de dietele pro-

vinciale, fia-care jumetate sa aiba câte o dieta generala și adeca pentru tierile transilvanice în Vienn'a și pentru provinciile unguresci în Pest'a. Că sa fia și tierile slavice în dieta generala din Vienn'a reprezentate este treb'a jumetătii imperiului de dincolo de Lait'a, tocmai precum este o afacere speciala unguresca recastigarea Transilvaniei și a părtilor anesse la partea unguresca. Alu patrulea punctu este compunerea unei corporatiuni, pentru afacerile comune ale imperiului, alegendu-se membrii spre acestu sferșitu din ambedietele generali. Acesta corporatiune are sa-si tina sedintiele sele în apropierea Imperatului în Vienn'a. Afaceri comune aru fi chiaru dupa personalitățile cele mai considerabile: comerciulu, finantiile, detori'a statului, reprezentanti'a statului în afara, armata și resboiulu, curtea și preste totu, tôte câte se vedu de lipsa în interesulu unității și puterei statului austriacu.

Corespondintele crede, ca deca transilvanii voru acceptă punctele aceste de basa a unei reforme constitutiunale, atunci este sperantia pelंगा tôte greutățile câte se ivescu acum, ca se voru delatură neintielegerile internatiunale și Austri'a va reesi din cris'a în care se afla acum mai unita, mai tare și mai impunatore decâtu pâna acum.—

— Evenemintele cele din urma din diet'a croato-slavona au fostu făcutu aici impressiuni neplacute. De cându se vorbesce in sa ca Maiestatea Sea totu va primi deputatiunea fusionistilor și ca au chiamatu prin telegrafu pre cardinalulu Haulicu și banulu Soksevici la Vienn'a— spiritele suntu mai liniscite.

Alegerile pentru dieta decurgu inca. Resolutiunistii (conclusiunistii) sa fia caditu cu eclatu în mai multe cercuri de alegere.

V i e n n ' a 28 Noevre. Nu demultu se respundisse faim'a, ca Pré Sânti'a Sea Metropolitulu Masirevici aru fi calatorindu la Vienn'a spre a dobândi dispensarea dela diet'a Croatiei pentru că sa pota luă parte la cea din Pest'a. Diurnalele din urma ne spunu acum ca faim'a acest'a este fără de nice unu temeiu, pentru ca Metropolitulu Masirevici nici ca aru fi cugetatu vre-odata asiă ce-va. Din contra menționatulu prelatu bisericescu aru fi telegrafatu banului baronu Sokseviciu, deca inca sub decursulu verificatiuniloru este de lipsa presentia Prea Sântiei Sele la dieta, pentruca pe tempulu, cându au a se incepe cestiunile cele mai momentose cugeta a fi la dieta.

L. d. M. C. banulu Soksevici au telegrafatu inapoi, ca presentia prelatului e deja de mare lipsa. În urm'a acestui respunsu pe cale telegrafica Metropolitulu au venitu încôce și după unele convorbiri la locuri mai înalte, avea de cugetu a plecă spre Agri'a. Intr'aceea sosindu in sa deputatiunea fusionistiloru, s'a opacitu, că sa véda rezultatulu acestei deputatiuni. Au cercetatu pre cancelariulu ungurescu de Mailath, carele din urma asecură pre Metropolitulu, ca din partea unguresca se recunoscă tôte drepturile Croatiei pe deplin și sa nu aiba nimenea nici o temere de vre-o angustare a acelu drepturi; dar mai antăiu trebuie sa se faca complanarea și acest'a nu se potè face pâna atuncea, pâna cându nu se va putea face cu Croatii o invoie. Mai departe se spune ca totu în întielesulu acest'a au vorbitu și ministrulu de statu Belcredi și conducatoriulu Cancelariei croate L. d. M. C. Cussevici.

Despre audiintia avuta la Maiestatea Sea Imperatulu se dîce ca au fostu prea grătôsă. Si ca Maiest. Sea si-arū fi exprimatulu parerea sea de bine, căce s'a otăritu Metropolitulu a merge la diet'a Croatiei, provocandu-lu totuodata a-si dá tóta silinti'a, că sa fia elementulu mijlocitoriu între partide, pentruca dorinti'a firma a Maiest. S. e că sa se încoroneze și asiă sa se delature tôte pedecile, ce constitutiunalminte s'aru opune actului acestui'a. Metropolitulu, a cărui alipire cătra dinastia e destulu de cunoscuta, aru fi promis a face totu ce i va fi cu putintia, adaugendu și aceea, ca la tóta întemplantia și va dá silinti'a a fi de fatia și la deschiderea dietei din Pest'a și-si va ocupă loculu în cas'a magnatiloru.

V i e n n ' a. Imprumutulu statului ce s'a încheiatu în dilele din urma și care s'a însemnatu cu deosebire de banchierii francesci, da locu la sperantie favoritoare pentru statu și cu deosebire pentru regimu. De însemnatu este ca nice unu banchieru prusianu nu s'a impartasitu la imprumutulu acest'a.

Nr. 28—6

De Limbriku Kordelatu (Verne solitario)
Vindecă fără durere și pericolu în 2 ore Dr. Bloch
în Viena, Praterstrasse No. 42. — Dealșiri se
dău prin scrisori francate. — Medicamentu ku
modulu întrebunțării se trimite ku postă